

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

« » 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

КИТАЙ ТА КРАЇНИ АЗІЇ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»

(шифр і назва)

спеціалізація

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«27» серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Онацький Максим Юрійович.

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від «26» серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

доц. Максим ОНАЦЬКИЙ

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2026 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

доц. Ганна ПАНАСЕНКО

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Китай та країни Азії у світовій політиці» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» підготовки бакалавра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системного розуміння ролі та місця Китаю та країн Азії у світовій політиці.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

1. Сформувати у студентів уявлення про роль та місце Китаю та держав Азії у сучасній системі міжнародних відносин.
2. Ознайомити здобувачів з основними напрямками зовнішньої політики Китаю та країн Азії.
3. Розвинути у студентів навички аналізу сучасних політичних процесів і тенденцій у Китаї та країнах Азії.
4. Ознайомити студентів з основними міжнародними організаціями та регіональними інтеграційними об'єднаннями за участю держав Азії.
5. Сформувати у студентів здатність оцінювати сучасні тенденції розвитку та перспективи міжнародної взаємодії держав Азії.
6. Розвинути у студентів здатність застосовувати набуті знання для аналізу актуальних проблем міжнародних відносин і світової політики.
7. Сприяти формуванню у здобувачів здатності оцінювати вплив держав Сходу на регіональні та глобальні політичні процеси.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
24 год.	-
Семінарські заняття	
12 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
54 год.	-
в тому числі індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні здобути такі компетентності:

- загальні компетентності:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації різних джерел.

ЗК18. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті.

- спеціальні компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК15. Здатність оцінювати особливості та традиції політичної поведінки країн світу в контексті об'єктивних потреб і можливостей розвитку міжнародних стосунків.

СК16. Здатність аналізувати внутрішні та зовнішні чинники розвитку регіональних спільнот (геополітичних, географічних, економічних, цивілізаційних та інших), регіональні угруповання, країни та регіони як суб'єкти міжнародних відносин та глобальної конкуренції.

СК17. Здатність здійснювати компаративний аналіз певного регіону (групи країн), враховуючи історичний, культурний, економічний, політичний розвиток.

1.7. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні довідки.

РН 23. Розуміти події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

РН25. Знання історії та культури Китаю.

РН26. Розуміння процесів модернізації в країнах Азії та Африки.

РН.30. Самостійно примати рішення, відповідати за командну роботу.

1.8. Пререквізити навчальної дисципліни:

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Міжнародне регіоназнавство», «Історія міжнародних відносин», «Історія та культура Китаю», «Міжнародні відносини та світова політика», «Регіональні підсистеми міжнародних відносин», «Політичний розвиток та політичні системи країн світу», «Зовнішня політика США».

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.

Азійський регіон у світовій політиці

Азія як один із ключових центрів сучасної світової політики. Геополітичні та геоекономічні особливості Азійського регіону. Особливості розвитку міжнародних відносин між державами різних субрегіонів Азії. Регіональні конфлікти, територіальні суперечки та проблеми безпеки в різних регіонах Азії. Регіональні організації та інтеграційні процеси як механізми міжнародного співробітництва в Азії. Вплив технологічного розвитку, демографічних і соціально-економічних змін на міжнародні позиції держав Азії. Трансформація балансу сил в Азії та її вплив на сучасний світовий порядок. Азія в процесах формування багатопольярної структури сучасної системи міжнародних відносин.

Тема 2.

Китай та держави Східної Азії у сучасній системі міжнародних відносин

Регіон Східної Азії та його роль у формуванні сучасного світового порядку. Роль та місце Китаю в сучасній системі міжнародних відносин. Становлення та трансформація зовнішньополітичної стратегії КНР. Принципи зовнішньої політики Китаю. Основні вектори зовнішньої політики КНР. Трансформація американо-китайських відносин у другій половині XX – першій чверті XXI ст. Проблема Тайваню у зовнішній політиці КНР. Ініціатива «Один пояс, один шлях» та її значення. Роль та місце Японії у сучасній системі міжнародних відносин. Трансформація зовнішньополітичного курсу Японії після Другої світової війни. Південна Корея як одна з провідних держав регіону та її роль у міжнародній політиці. Основні напрями зовнішньої політики Південної Кореї. КНДР у структурі регіональних відносин Східної Азії. Ядерна програма КНДР та її вплив на стан безпеки та стабільності в АТР. Протистояння між Північною та Південною Кореєю та його вплив на регіональну безпеку. Територіальні суперечки та їх вплив на розвиток двосторонніх відносин країн Східної Азії. Участь держав Східної Азії в міжнародних і регіональних організаціях. США як позарегіональний актор у Східній Азії. Проблеми безпеки та військово-політичне суперництво в Східній Азії.

Тема 3.

Країни Південно-Східної Азії в регіональній та світовій політиці

Роль регіону Південно-Східної Азії в міжнародній політиці та світовій економіці. Провідні держави регіону та особливості їх політичного й економічного розвитку. Зовнішньополітичні пріоритети країн Південно-Східної Азії та їх національні інтереси. Особливості міждержавної взаємодії держав Південно-Східної Азії. Територіальні та морські суперечки в Південно-Китайському морі. Інтеграційні процеси в регіоні. Асоціація держав Південно-Східної Азії та її роль у розвитку регіональної співпраці. Особливості взаємодії країн Південно-Східної Азії з КНР. США як позарегіональний актор у регіоні Південно-Східної Азії.

Тема 4.

Держави Південної Азії: боротьба за регіональне лідерство та проблеми безпеки в регіоні

Південна Азія як геополітичний регіон. Індія як провідна держава регіону Південної Азії. Пакистан та його роль у політичних і безпекових процесах Південної Азії. Прикордонні конфлікти та територіальні суперечки між державами Південної Азії. Суперництво Індії та Пакистану за політичний і стратегічний вплив у регіоні. Кашмірське питання як одна з головних причин напруженості між Індією та Пакистаном. Ядерний потенціал Індії та Пакистану та його вплив на регіональну стабільність у Південній Азії. Афганістан у системі міжнародних відносин у регіоні Південної Азії. Виклики та загрози системі регіональної безпеки Південної Азії в умовах сучасних геополітичних трансформацій. Проблеми тероризму та політичної нестабільності в регіоні.

Тема 5.

Країни Центральної Азії: трансформація ролі та місця в сучасній системі міжнародних відносин

Центральна Азія: геоекономічне значення регіону. Основні вектори зовнішньої політики Казахстану. Геополітична роль та особливості зовнішньополітичного курсу Узбекистану. Особливості міжнародного співробітництва Таджикистану в 1990-х – на 2000-х рр. Киргизстан – зовнішні пріоритети країни в XXI ст. Туркменістан: зовнішньополітична концепція та особливості зовнішньоекономічного співробітництва. Особливості регіонального співробітництва країн Центральної Азії та пошук спільних механізмів вирішення актуальних проблем. Гідроресурси як дипломатична зброя регіональних еліт у Центральній Азії. Проблема кордонів у Центральній Азії та спроба її вирішення. Транспортні коридори та транзитний потенціал Центральної Азії в умовах зміни глобальних торговельних маршрутів.

Тема 6.

Держави Близького Сходу: зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети в умовах трансформації регіонального порядку

Особливості геополітичного положення близькосхідного регіону. Зовнішньоекономічні та зовнішньополітичні пріоритети країн Близького Сходу на сучасному етапі. Основні напрями співробітництва провідних держав Близького Сходу на регіональному та міжрегіональному рівні. Особливості двосторонньої та багатосторонньої взаємодії країн близькосхідного регіону. Енергоресурси як ключовий економічний та геополітичний ресурс держав близькосхідного регіону. Роль Близького Сходу у формуванні сучасного світового енергетичного ринку. Міжнародні транспортні коридори на Близькому Сході. Міграційні та демографічні процеси на Близькому Сході в регіональному та глобальному вимірах. Регіональні конфлікти та їх вплив на зовнішньополітичні стратегії держав Близького Сходу. Позарегіональні актори в системі міжнародних відносин Близького Сходу.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Азійський регіон у світовій політиці	13	2	2			9
Тема 2. Китай та держави Східної Азії у сучасній системі міжнародних відносин	17	6	2			9
Тема 3. Країни Південно-Східної Азії в регіональній та світовій політиці	15	4	2			9
Тема 4. Держави Південної Азії: боротьба за регіональне лідерство та проблеми безпеки в регіоні	15	4	2			9
Тема 5. Країни Центральної Азії: трансформація ролі та місця в сучасній системі міжнародних відносин	15	4	2			9
Тема 6. Держави Близького Сходу: зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети в умовах трансформації регіонального порядку	15	4	2			9
Усього годин	90	24	12			54

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Азійський регіон у світовій політиці	2
2	Китай та держави Східної Азії у сучасній системі міжнародних відносин	2
3	Країни Південно-Східної Азії в регіональній та світовій політиці	2
4	Держави Південної Азії: боротьба за регіональне лідерство та проблеми безпеки в регіоні	2
5	Країни Центральної Азії: трансформація ролі та місця в сучасній системі міжнародних відносин	2
6	Держави Близького Сходу: зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети в умовах трансформації регіонального порядку	2
	Разом	12

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Види, зміст самостійної роботи	Кількість Годин
Підготовка до усного опитування на тему «Азійський регіон у світовій політиці» з наступних питань: Азія як один із ключових центрів сучасної світової політики. Геополітичні та гео економічні особливості Азійського регіону. Особливості розвитку міжнародних відносин між державами різних субрегіонів Азії. Регіональні конфлікти, територіальні суперечки та проблеми безпеки в регіонах Азії. Регіональні організації та інтеграційні процеси як механізми міжнародного співробітництва в Азії. Вплив технологічного розвитку, демографічних і соціально-економічних змін на міжнародні позиції держав Азії. Азія в процесах формування багатополлярної структури сучасної системи міжнародних відносин.	9
Підготовка до усного опитування на тему «Китай та держави Східної Азії у сучасній системі міжнародних відносин» з наступних питань: Регіон Східної Азії та його роль у формуванні сучасного світового порядку. Роль та місце Китаю в сучасній системі міжнародних відносин. Становлення та трансформація зовнішньополітичної стратегії КНР. Принципи зовнішньої політики Китаю. Основні вектори зовнішньої політики КНР. Трансформація американо-китайських відносин у другій половині XX – першій чверті XXI ст. Проблема Тайваню в зовнішній політиці КНР. Ініціатива «Один пояс, один шлях» та її значення. Роль та місце Японії у сучасній системі міжнародних відносин. Трансформація зовнішньополітичного курсу Японії після Другої світової війни. Південна Корея як одна з провідних держав регіону та її роль у міжнародній політиці. Основні напрями зовнішньої політики Південної Кореї. КНДР у структурі регіональних відносин Східної Азії. Ядерна програма КНДР та її вплив на стан безпеки та стабільності в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Протистояння між Північною та Південною Кореєю та його вплив на регіональну безпеку. Територіальні суперечки та їх вплив на розвиток двосторонніх відносин країн Східної Азії. Участь держав Східної Азії в міжнародних і регіональних організаціях. США як позарегіональний актор у Східній Азії. Проблеми безпеки та військово-політичне суперництво в Східній Азії.	9
Підготовка до усного опитування на тему «Країни Південно-Східної Азії в регіональній та світовій політиці» з наступних питань: Роль регіону Південно-Східної Азії в міжнародній політиці та світовій економіці. Провідні держави регіону та особливості їх політичного й економічного розвитку. Зовнішньополітичні пріоритети країн Південно-Східної Азії та їх національні інтереси. Особливості міждержавної взаємодії держав Південно-Східної Азії. Територіальні та морські суперечки в Південно-Китайському морі. Інтеграційні процеси в регіоні. Асоціація держав Південно-Східної Азії та її роль у розвитку регіональної співпраці. Особливості взаємодії країн Південно-Східної Азії з Китаєм. Роль США у політичному та економічному житті Південно-Східної Азії.	9

Підготовка до усного опитування на тему «Держави Південної Азії: боротьба за регіональне лідерство та проблеми безпеки в регіоні» з наступних питань: Південна Азія як геополітичний регіон. Індія як провідна держава регіону Південної Азії. Пакистан та його роль у політичних і безпекових процесах Південної Азії. Прикордонні конфлікти та територіальні суперечки між державами Південної Азії. Суперництво Індії та Пакистану за політичний і стратегічний вплив у регіоні. Кашмірське питання як одна з головних причин напруженості між Індією та Пакистаном. Ядерний потенціал Індії та Пакистану та його вплив на регіональну стабільність у Південній Азії. Афганістан у системі регіональних міжнародних відносин в регіоні Південної Азії. Виклики та загрози системі регіональної безпеки Південної Азії в умовах сучасних геополітичних трансформацій. Проблеми тероризму та політичної нестабільності в регіоні Південної Азії.	9
Підготовка до усного опитування на тему «Країни Центральної Азії: трансформація ролі та місця в сучасній системі міжнародних відносин» з наступних питань: Центральна Азія: геоекономічне значення регіону. Основні вектори зовнішньої політики Казахстану. Геополітична роль та особливості зовнішньополітичного курсу Узбекистану. Особливості міжнародного співробітництва Таджикистану в 1990-х – на 2000-х рр. Киргизстан – зовнішні пріоритети країни в XXI ст. Туркменістан: зовнішньополітична концепція та особливості зовнішньоекономічного співробітництва. Особливості регіонального співробітництва країн Центральної Азії та пошук спільних механізмів вирішення актуальних проблем. Гідроресурси як дипломатична зброя регіональних еліт у Центральній Азії. Проблема кордонів у Центральній Азії та спроба її вирішення. Транспортні коридори та транзитний потенціал Центральної Азії в умовах зміни глобальних торговельних маршрутів.	9
Підготовка до усного опитування на тему «Держави Близького Сходу: зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети в умовах трансформації регіонального порядку» з наступних питань: Особливості геополітичного положення близькосхідного регіону. Зовнішньоекономічні та зовнішньополітичні пріоритети країн Близького Сходу на сучасному етапі. Основні напрями співробітництва провідних держав Близького Сходу на регіональному та міжрегіональному рівні. Особливості двосторонньої та багатосторонньої взаємодії країн близькосхідного регіону. Енергоресурси як ключовий економічний та геополітичний ресурс держав близькосхідного регіону. Роль Близького Сходу у формуванні сучасного світового енергетичного ринку. Міжнародні транспортні коридори на Близькому Сході. Міграційні та демографічні процеси на Близькому Сході в регіональному та глобальному вимірах. Регіональні конфлікти та їх вплив на зовнішньополітичні стратегії держав Близького Сходу. Позарегіональні актори в системі міжнародних відносин Близького Сходу.	9
Разом	54

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачені навчальним планом

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під методом навчання розуміється спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача, направленої на досягнення мети вивчення дисципліни, рішення завдань виховання і розвитку студента в процесі навчання. Тобто, це – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) семінарські заняття, в) самостійна робота студентів, г) консультації.

На основі підходу за джерелами знань розмежовують три групи методів навчання: словесні, наочні, практичні.

До словесних відносяться: лекцію, розповідь; пояснення; бесіду, яку за місцем у навчальному процесі, розрізняють на вступну, поточну й підсумкову.

Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації, ілюстрації та спостережень. Ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Практичні методи навчання (завдання, реферати, доповіді) спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань та сприяє закріпленню знань, отриманих на лекції.

За характером логіки пізнання в навчальному процесі природно використовуються методи, відповідні логіці. Це – аналіз, синтез, індукція, дедукція. Вони можуть діяти й у певному взаємозв'язку.

Залежно від рівня розумової активності студентів виділяють такі методи навчання: проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий, дослідницький.

Самостійна робота студента є невід'ємною складовою освітнього процесу у вищому навчальному закладі, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння ним навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять (групова дискусія);
- контроль засвоєння теоретичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати результати дослідницької роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення екзаменаційної роботи. Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти протягом семестру повинен набрати не менше 15 балів (поточна успішність). В умовах дії обставин непоборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

Екзамен складається в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Китай та країни Азії у світовій політиці». Екзаменаційна робота включає 40 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти має можливість отримати за результатами екзаменаційної роботи, складає 40 балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів. На семінарському занятті студент може отримати від 1 до 10 балів. Максимально студент може отримати 60 балів.

Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти протягом семестру повинен набрати не менше 15 балів (поточна успішність). В умовах дії обставин непоборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

Екзамен оцінюється в 40 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів з вивчення дисципліни складає 100 балів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
10	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
9	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; демонструє глибоке володіння лекційним матеріалом; здатний висловлювати власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
8	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити та розв'язувати

	завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
7	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
6	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
5	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
4	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає їх зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент досить слабо володіє навчальним матеріалом; не відповідає на додаткові питання; презентація відсутня.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних

робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

В процесі підготовки до окремих семінарських занять або при підготовці дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних, проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	Відмінно
70 – 89	Добре
50 – 69	Задовільно
0– 49	Незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Харків: Фабула, 2018. 288 с.
2. Белл Д. Китайська модель. Політична меритократія та межі демократії. / пер. з англ. Олександр Дем'янчук. 2-ге вид., випр. Київ: Наш Формат, 2023. 336 с.
3. Булик М., Гаврилова Н. Міжнародні відносини та зовнішня політика Китаю в історичній ретроспективі: навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2019. 233 с.
4. Гантінгтон С. П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку; пер. з англ. Львів: Кальварія, 2006. 472 с.
5. Гірман А.П., Волкова В.А., Ковальчук А.О. Зовнішня політика та міжнародні зв'язки Європейського Союзу. *Політикус. Науковий журнал*. 2020. Вип. 6. С.13 – 16.
6. Гольцов А.Г. Геополітичний порядок у Центральній Азії. *Науковий журнал «Політикус»*. 2024. Вип. 5. С. 127 – 132.
7. Городня Н.Д. Східна Азія у зовнішній політиці США (1989–2013 рр.): Монографія. Київ: «Прінт-Сервіс», 2014. 528 с.
8. Завада Я. І. Іранська ядерна програма в контексті світової та регіональної безпеки. Дис ... докт. філос. Спец. 052 – «Політологія». Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний університет «Львівська політехніка», 2020. 248 с.
9. Завада Я.І. Взаємовідносини Ірану та Саудівської Аравії в контексті регіональної безпеки. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. Вип. 4 (40). С. 37 – 41.
10. Замікула М.О. Криза навколо ядерної угоди з Іраном: інтереси та позиція ключових акторів. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 3–4 (51). С. 38 – 46.
11. Зовнішня політика і дипломатія країн Азії та Африки: навчально-методичний посібник / упоряд. В. В. Глебов. Одеса: Екологія, 2024. 112 с.
12. Індія: давнина і сучасність: збірник наукових праць. Вип. III / відп. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Всеукраїнська асоціація індологів. К., 2025. 286 с.
13. Індія: давнина і сучасність: збірник наукових праць. Вип. II / відп. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Всеукраїнська асоціація індологів. К., 2017. 248 с.
14. Індія: давнина і сучасність: збірник наукових праць. Вип. I. 2-ге вид., доповн. та уточ. / відп. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Всеукраїнська асоціація індологів. К., 2016. 222 с.
15. Китай очима Азії. Колективна монографія / Інститут сходознавства імені А.Ю. Кримського НАН України; Українська асоціація китаєзнавців. Київ, 2017. 316 с.
16. Китай в період реформ і відкритості: збірник наукових праць / За заг. ред. Н.Д. Городньої; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету. Київ: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 288 с.
17. Кіссинджер Г. Дипломатія / Пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. К.: Вид. група КМ-БУКС. 2020. 864 с.
18. Коваленко Р. Торговельне співробітництво Туреччини з Європейським Союзом: євроінтеграційний контекст. *Бізнес Інформ*. 2013. № 5. С. 28–33.

19. Коваленко Р.С. Торговельно-економічні відносини України та Турецької Республіки: євроінтеграційний контекст. Дис. ... канд. екон. наук. Спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків, 2019. 247 с.
20. Конопка Н.О., Стрихоцький Т.Л. «М'яка сила» в зовнішній політиці Королівства Саудівська Аравія. *Науковий журнал «Політикус»*. 2020. Вип. 4. С. 100 – 109.
21. Лікарчук Д.С. Зовнішня політика Китаю: конфлікти, перспективи, нові сценарії. *Регіональні студії*. 2021. № 25. С. 26 – 32.
22. Мартинов А. Формування та реалізація політики Європейського Союзу щодо близькосхідного регіону. *Європейські історичні студії*. 2018. № 11. С. 28 – 53.
23. Меїр Г. Моє життя / Пер. Я. Стріха. Вид. «Наш формат». 2021. 424 с.
24. Мудрієвська І. Зовнішньоекономічні відносини України з Королівством Саудівська Аравія. *Науковий журнал*. 2016. № 2. С. 89 – 95.
25. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. Еволюція відносин США та Японії в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2024. Вип. 51. С. 67 – 76.
26. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. США та Ізраїль: формування стратегічного партнерства в період «холодної війни». *Сучасне суспільство: Зб. наук. праць / ХНПУ імені Г.С. Сковороди*. Харків, 2022. Вип. 2 (25). С. 37 – 54.
27. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. Розвиток американо-ізраїльських відносин у постбіполярний період. *Сучасне суспільство: Зб. наук. праць / ХНПУ імені Г.С. Сковороди*. Харків, 2023. Вип. 2 (27). С. 88 – 105.
28. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. Розвиток двосторонніх відносин між США та Республікою Корея в останній третині ХХ – першій чверті ХХІ ст. *Сучасне суспільство: Зб. наук. праць / ХНПУ імені Г.С. Сковороди*. Харків. 2021. Вип. 1 (22). С. 71 – 87.
29. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу. 2-е вид., доп. і переробл. / Київ–Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. С. 361 – 384.
30. Назарков В.К. Становлення та сучасний стан зовнішньополітичного вектору Об'єднаних Арабських Еміратів. *Науковий журнал «Політикус»*. 2019. Вип. 5. С. 20 – 24.
31. Райс К. Демократія / Пер. Л. Герасимчук. 2017. 506 с.
32. Сергієнко Т. Особливості сучасної політики Китайської Народної Республіки на міжнародній арені. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. Вип. 3 (63). С. 107 – 112.
33. Тойнбі Арнольд Дж. Дослідження історії. Т. 2 / Пер. з англ. В. Митрофанова, П. Таращука. К.: Основи, 1995. 406 с.
34. Тойнбі Арнольд Дж. Дослідження історії. Т. 1 / Пер. з англ. В. Шовкуна. К.: Основи, 1995. 614 с.
35. Федянін В. Авраамові угоди як знакова подія зовнішньої політики Об'єднаних Арабських Еміратів. *Грані. Серія: Політологія*. 2021. Т. 24. № 7 – 8. С. 87 – 97.
36. Федянін В. Відносини Україна – ОАЕ у період після «Арабської весни». *Науковий журнал «Політикус»*. 2022. Вип. 1. С. 158 – 168.
37. Федянін В.О. Зовнішня політика ОАЕ у період після «Арабської весни». Дис. ... докт. філос. Спец. 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

- (29 – Міжнародні відносини) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2023. 246 с.
38. Asia and Africa Integration Processes as the Part of World Historical Development (the late 20th – the early 21st century): monograph / edited by V.O. Shved, english translation by Prypyk Y.O., Kravchenko M. V. Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, State Institution «Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine», 2022. 285 p.
39. Bush G.W. Decision points. New York, Broadway: Paperbacks. 2010. 497 p.
40. Clinton B. My life. New York, Alfred A. Knopf. 2004. 957 p.
41. Essa A. Studies in Islamic Civilization. The Muslim Contribution to the Renaissance. 2020. p. 37.
42. Powel C., Persico J. E. My American journey. New York, Ballantine books. 640 p.
43. Rice C. No higher honor. A memoir of my years in Washington. New York, Broadway: Paperbacks. 765 p.

Допоміжна

1. Дудка Р. Ісламська республіка Іран в сучасній системі міжнародних відносин. *Literature and Culture of Polissya № 99. Series «History Research»*. № 13. 2020. С.144-152.
2. Єргін Д. Нова карта світу. Енергетика, клімат, конфлікти / пер. З англ. Остап Гладкий. К. Лабораторія, 2022. 488 с.
3. Жигайло В.М. Пріоритетні напрямки зовнішньої політики США. *Психологічні виміри культури, економіки, управління. Науковий журнал*. 2018. № XI. С. 390 – 396.
4. Історія релігій світу: навчальний посібник / Володимир Іонович Лубський, Євген Анатолійович Харьковщенко, Марія Володимирівна Лубська, Тетяна Григорівна Горбаченко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка, Філософ. ф-т. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 534 с.
5. Іслам: історія і сучасність / Київ. нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка, Філософ. ф-т ; авт.-уклад. Володимир Іонович Лубський, Євген Анатолійович Харьковщенко, Марія Володимирівна Лубська, Тетяна Григорівна Горбаченко. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 632 с.
6. Саган Г.В. Аналіз і моделювання суспільно-політичних процесів у регіонах світу (арабські країни): навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти денної, заочної та дистанційної форм навчання. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 176 с.
7. Ямпольська Л.М. Іслам і сучасний світ: Навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. 190 с.
8. Lewis B. The political language of Islam. University of Chicago Press, 2018. p.178

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Борисфен Інтел. Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень. URL: <https://bintel.org.ua/>
2. Досвід Ради співробітництва арабських держав Перської затоки у процесах історичного поступу Близькосхідного регіону: збірник наукових праць / За заг. ред. канд. іст. наук., доц. В.О. Шведа. Київ: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2022. 160 с. URL: <https://surl.lt/ghxudn>
3. Інтеграційні процеси в Азії та Африці як складова світового історичного розвитку (кінець XX – початок XXI століття): монографія / за заг. ред. В.О. Шведа, пер. англ. Прип'юк Є.О., Кравченко М.В. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2022. 285 с. URL: <https://surl.li/yafmku>
4. Раджі-аль-Фарукі І. Сутність ісламської цивілізації / Серія неперіодичних видань. № 21. Рівне: Міжнародний інститут ісламської думки, 2021. 46 с. URL: <https://iiit.org/wp-content/uploads/UKRAIN1-1.pdf>
5. Центр близькосхідних досліджень. URL: <https://uames.org.ua/>
6. Аналітичний центр Адастра. URL: <https://adastra.org.ua/>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора / проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Китай та країни Азії у світовій політиці».